

OPINIA nr 1/2021

Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego

Województwa Łódzkiego

z dnia 25 czerwca 2021 roku

do dokumentu „Transformacja sektora elektroenergetycznego w Polsce

– Wydzielenie wytwórczych aktywów węglowych ze spółek z udziałem Skarbu Państwa”

1. W dokumencie „Transformacja sektora elektroenergetycznego w Polsce. Wydzielanie wytwórcze aktywów węglowych ze spółek z udziałem Skarbu Państwa” podkreśla się ciągle, że bezpieczeństwo energetyczne Polski musi brać pod uwagę uwarunkowania regulujące min. Politykę energetyczno-klimatyczną UE, działania na rzecz klimatu oraz integracje rynków energetycznych w regionach a nawet w UE – a na końcu wspomina się o bezpieczeństwie energetycznym kraju. WRDS woj. łódzkiego stoi na stanowisku, że przede wszystkim musimy mówić o bezpieczeństwie energetycznym kraju, w rozumieniu art. 5 Konstytucji RP, jako o bezpieczeństwie obywateli, którego to bezpieczeństwa nasz kraj strzeże. To bezpieczeństwo jest celem nadrzędnym a uwzględnienie polityki energetyczno-klimatycznej UE pomimo istoty zagadnienia nie stanowi zagadnienia wyższej rangi niż Konstytucja RP.
2. Wydzielenie aktywów węglowych jest technicznym obejściem, wynikającym głównie z braku możliwości pozyskania kredytów z banków, więc niewiele ma wspólnego z transformacją jako taką.
3. Niezbędnym jest uzupełnienie dokumentu o prognozy kosztów funkcjonowania i źródła finansowania:
 - nabycia aktywów węglowych przez Skarb Państwa,
 - NABE.
4. Brak tematu stanu sieci przesyłowych, które mogą decydować o możliwościach pokrycia zapotrzebowania na energię elektryczną w sytuacjach awaryjnych i dużych potrzebach importowych.
5. *Rola energetyki węglowej w zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w okresie transformacji (str. 31).* Ze względu na ograniczenia wynikające z europejskich przepisów dotyczących funkcjonowania rynku wewnętrznego Unii Europejskiej proponowane modele osłonowe będą musiały zostać zatwierdzone przez Komisję Europejską.
6. Brak informacji o realnych źródłach uzupełniania zapotrzebowania na energię elektryczną w przypadku braku akceptacji Komisji Europejskiej. Niezbędnym jest przedstawienie pakietu modeli uzupełniania zapotrzebowania na energię elektryczną (do roku uruchomienia elektrowni atomowej - planowane po 2030 roku) uwzględniających różne warianty miksu energetycznego.
7. WRDS woj. Łódzkiego, uwzględniając planowane okresy funkcjonowania jednostek produkcyjnych NABE, wnioskuje o przedstawienie:
 - ⇒ ramowego harmonogramu wygaszania działalności (kryteria wyboru)
 - ⇒ kierunków działań modernizacyjnych
 - ⇒ planowanych dla poszczególnych podmiotów wytwórczychDziałania te umożliwią dostosowywanie emisji funkcjonujących bloków energetycznych do obowiązujących, nowelizowanych norm. Należy również uwzględnić możliwość zastępowania bloków węglowych nowymi nisko- i zeroemisyjnymi jednostkami (finansowanie z opłat za emisję CO₂)
8. NABE wg propozycji rządowej będzie tworzony przez PGE GiEK S.A. WRDS woj. łódzkiego wyraża nadzieję, że ze względu na położenie, zasoby materialne (obiekty, infrastruktura) oraz bardzo wysokie kompetencje zawodowe kadry menedżerskiej i pracowników, siedziba przyszłej NABE powinna być zlokalizowana w Bełchatowie.

„Transformacja będzie miała istotny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy regionów, w których zlokalizowane są elektrownie zasilane węglem brunatnym i kamiennym” (str. 32) – celem wsparcia regionu bełchatowskiego środkami ze sprawiedliwej transformacji niezbędne jest dopracowanie szczegółów ekonomiczno-społeczno-gospodarczych celem uniknięcia wykluczenia naszego regionu z transformacji energetycznej.

9. Jak wpłynie powyższy plan (powstanie NABE) na dotychczas współpracujące ze spółkami firmy zewnętrzne – czy ten aspekt został pod uwagę i jeśli tak to gdzie znajdują się uszczegółowienia w dokumencie?
10. Kadra sektora energetyki węglowej – brak szczegółów dotyczących alternatywnych miejsc pracy dla pracowników dotychczas związanych z energetyką opartą na węglu.
11. Uszczegółowienie ewentualnych ryzyk dotyczących pomocy publicznej w związku z planowaną restrukturyzacją.
12. Wg dokumentu NABE będzie prowadziło jedynie inwestycje utrzymaniowe i modernizacyjne, niezbędne do utrzymania sprawności eksploatowanych bloków. WRDS woj. łódzkiego stanowczo stoi na stanowisku, że ze względu na długi czas przyszłego funkcjonowania NABE, podmiot ten musi wdrażać, rozwijać i stosować nowe technologie, które pozwolą na dostosowywanie norm emisji w podległych sobie jednostkach, w tym ewentualne zastępowanie bloków węglowych nowymi nisko i zeroemisyjnymi jednostkami w celu budowania niezależności energetycznej Polski. Należy określić (podobnie jak w Umowie Społecznej na Śląsku): kierunki działań inwestycyjnych, nakłady i harmonogram lokalizacyjny dla nowych inwestycji.
13. NABE w założeniach działalności powinno zawrzeć obligatoryjny cel wyeksploatowania wszystkich zasobów węgla brunatnego w KWB Bełchatów oraz KWB TURÓW w tym również uruchomienie odkrywki „Złoczew” (z ewentualnym wdrożeniem i rozwojem technologii zgazowania węgla), jako podstawę w zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego Polski w okresie transformacji.
14. WRDS woj. łódzkiego stoi na stanowisku, że nie należy wyłączać z aktywów przenoszonych do projektowanego NABE elektrowni i bloków gazowych. Nie ma uzasadnienia do pozostawiania w spółkach energetycznych bloków gazowych, które przecież są również emisyjne. Nowe bloki gazowe (w tym na gaz ze zgazowanego węgla brunatnego) w lokalizacjach gdzie aktualnie eksploatuje się bloki węglowe były traktowane wg zasady „nierozzerwalności kompleksów energetycznych”. Dodatkowo bloki gazowe w nowym NABE będą generowały przychody i powodowały większe możliwości kształtowania dyspozycyjności stopniowo wygaszanych jednostek węglowych.
15. Planowane jest wprowadzenie mechanizmu funkcjonującego po 1 lipca 2025 r., który umożliwi stopniowe odstawianie jednostek węglowych, z uwzględnieniem konieczności utrzymania niezbędnych rezerw mocy do czasu wprowadzenia do Krajowego Systemu Energetycznego nowych nisko- i zeroemisyjnych źródeł wytwórczych zdolnych do jego zbilansowania, oraz zapobieżenie szokowi podażowemu związanego z odstawianiem dużej liczby jednostek węglowych w krótkim czasie. Szczegółowe rozwiązania dotyczące mechanizmu będą przedmiotem oddzielnych regulacji. Ze względu na ograniczenia wynikające z europejskich przepisów dotyczących funkcjonowania rynku wewnętrznego Unii Europejskiej będą musiały zostać zatwierdzone przez Komisję Europejską. Czy jest już znane alternatywne rozwiązanie w przypadku braku akceptacji Komisji Europejskiej? Czy też stanie się tak, iż wyłączymy stopniowo jednostki węglowe i będziemy uzupełniać energię elektryczną wyłącznie z importu?
16. Rząd ma dołożyć wszelkich starań, aby proces transformacji elektroenergetycznej w Polsce, zapewniający bezpieczeństwo energetyczne kraju, był sprawiedliwy społecznie, a do pracowników i regionów nim objętych popłynęło niezbędne wsparcie. Szczegółowe rozwiązania mają stać się przedmiotem oddzielnych regulacji i programów, których celem będzie sprawiedliwy podział kosztów i ochrona najbardziej wrażliwych grup społecznych (pkt.2 str.27). Wg obecnych decyzji UE ws podziału FST (18.05.2021r.) Polska może otrzymać w ramach FST ok. 3,5 mld €, przy czym 1,75 mld € jest zamrożona z powodu, iż RP nie zobowiązała się jeszcze na wdrożenie celu neutralności klimatycznej do 2050r., w tym też realizacji Europejskiego Zielonego Ładu. Zatem, jakie są te planowane rozwiązania? Czy będą powstawać w trakcie procesu likwidacji poszczególnych podmiotów systemu elektroenergetycznego?

17. WRDS woj. łódzkiego uważa, że założenia przedmiotowego projektu, praktycznie nie dotyczą nie mówiąc o wyczerpaniu zagadnień związanych z relacjami ze społeczeństwem lokalnym południowego rejonu województwa. Tekst „Spójność społeczno-gospodarcza” (pkt.7 str.32) jest zaprezentowany bardzo ogólnie, a jest to niewątpliwie jeden z kluczowych celów procesu sprawiedliwej transformacji i jednocześnie zadań, jakie stawia się takim wyzwaniom.
18. W harmonogramie realizacji najważniejszych działań, przy tworzeniu NABE, nie uwzględniono kamieni milowych procesu przeprowadzenia konsultacji i uzgodnień ze stroną społeczną/ lokalnymi społecznościami w powiatach: bełchatowskim, piotrkowskim, pajęczańskim, radomszczańskim. Wnosimy o uzupełnienie projektu dokumentu o założenia proponowanych działań osłonowych jakie mają wspomagać tak istotne zmiany z obszaru społeczno-gospodarczych.
19. Dla regionu łódzkiego istotne jest aby zostały zabezpieczone firmy, pracownicy oraz samorządy silnie związane z dotychczas funkcjonującą strukturą. Ma to przełożenie również na firmy kooperujące z dotychczasowymi podmiotami oraz ich pracowników czy rodziny. Uzasadnia to przeprowadzenie procesu konsultacji procesu planowanych zmian, który powinien objąć jak najszerszą grupę pracowników/mieszkańców regionu oraz właścicieli JST.
20. Zarówno w pkt. 8 - dotyczącym monitorowania realizacji programu rządowego, jak i pkt. 10 – dotyczącym harmonogramu realizacji najważniejszych działań przy tworzeniu NABE, nie uwzględniono udziału strony pracowników, czy też strony samorządowej, które w bezwzględny sposób powinny mieć swój zagwarantowany udział w tych procesach.

Uwaga techniczna – brak słowniczka dla czytelnika nie będącego specjalistą, np. FIT, FIP, ESG, EU ETS, EUA, LULUCF, OZE itp.

Przewodniczący
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
Województwa Łódzkiego

Artur Matiaszczyk